

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bucuresti, Calea Victoriei, St. Baron
No. 10 (Brassai-utca) 10

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
277, 328 és 1047

1938. évi árak: — — — 328

Előfizetési árak: — — —
Csehszlovákiában — — —

KELET
ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100

Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjele drágább

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40 —
Egy szám — — — 2 —

1938 december 2 Csütörtök

Bucuresti, Calea Victoriei * IX. évfolyam * 266. szám

5687 Kiszlív 26

A nyolcadik évforduló

Évről évre, december elsején rá emlékezünk újra Gyulafehérvárra, ahol nyolc esztendővel ezelőtt Erdély román népének országgyűlése kimondta az anyaországhoz való csatlakozását és tizenkét pontban szögezte le az erdélyi románok határozatát. A gyulafehérvári híres tizenkét pont az, amelynek tágas kereteibe hely jutott az ország kisebbségeinek is, akiknek számára a gyulafehérvári alkotmány nyitotta meg a politikai és kulturális szabad jogok forrását.

Az összes románok egyesülésének ezen a nyolcadik évfordulóján az emlékezés már ócska ládájából újra előkerül a gyulafehérvári akus, amelynek tizenkét fényes pontját nem tudta elhomályosítani a sorozatos jogfosztó rendelkezések tömkelege, mert ezek a pontok nyolc év óta hitté szilárdultak és Románia kisebbségi népei biztosan remélik, hogy eljön az az idő, amikor a gyulafehérvári papírlap eleven valóságá válik.

Mert nyolc év óta kormányok jöttek, kormányok mentek és a hatalomért való nagy keringőben a gyulafehérvári pontok csak kertes fogásoknak voltak jók, de egyetlen kormány sem gondolt azoknak valóra váltására. Igaz ugyan, hogy a pontok alkotói évek óta az ellenzéki sor szűkös kenyereit eszik.

Ma, amikor a politikai pártok nagy arénájában, a parlamentben egy külön párt sorakozott fel arra, hogy az ország kisebbségeit és mindenekelőtt a kétszeresen is kisebbségi zsidóságot másodrangú állampolgároknak deklarálja és megfoszta őket nemcsak törvényes, de természetes jogaitól is, jó memento 1918 december elsejére. Mert ez a dátum a román nép akaratának spontán kibukkanását jelenti. Amilyen öntudatosan robbant ki a vágy a gyulafehérvári nagygyűlésen Erdély románországból, hogy a Kárpátokon túli románok közös jogar alatt egyesüljenek, éppen olyan öntudatosan szakadt ki belőle az az elgondolás, hogy hosszú generációk valóra vált álmaiban Nagyromániában ne legyen különbség a román és nem román polgárok között s hogy az etnikai kisebbségek új hazájukban gyakorolhassák és megőrizhessék minden politikai és kulturális jogukat.

Nem a román népen, hanem az egymásra következő kormányok politikai manőverein mulott, hogy a gyulafehérvári elgondolás nyolc év múlva sem öltött testet.

Mert ha számot vetünk az elmúlt nyolc esztendő kisebbségi sorával, akkor be kell valljuk, hogy a nyolc évforduló emlékeztető hangulata nyomtalanul mulott el fölöttünk. Iszolánk a kellő támogatás híján és a megfőjtö rendelkezések utvesztésében elsorvadásnak, a szabad nyelvhasználati jog és a többi attributumok, amelyeket a gyulafehérvári nagygyűlés lefektetett, nemcsak hogy gyakorlatban, de még intézményesen sincsenek biztosítva. Csak i yenkor, évfordulókörünk tünik fel vezéreknek határain és ünnepi beszédekben a gyulafehérvári tizenkét pont egy-két órai emlékeztetőül, hogy azután újra elűnjék a napi politika labirintusában. De minden volt és eljövendő harcokban nekünk, az ország kisebbségeinek kellemünk marad az a tizenkét pont, amelyekkel 1918 december elsején a román nép önként ajándékozta meg az itt élő összes népeket.

Erről a jogról pedig nem mondhatjuk le Románia kisebbségi népei, de nem mondhatjuk és nem is mondhatjuk a román nép sem, amely nem politikumból, hanem általános emberi igazságnak a néplelektől fakadó dokumentuma képen szögezte le a határozatát, amelyeket ideig-érőig félre lehetnek az egymásra következő kormányok, de a lelkekből, amelyek a megértést és az egyenlő életjogokat szomjuhozzák, hanem törülhetik le.

Mária királyné megérkezett Párisba

A pénzügyi szanalás jegyében fog megalakulni a nemzeti kormány

(Bucuresti-Bukarest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Párisi jelentés szerint Mária királyné ma reggel Párisba érkezett. A pályaúvaron a román követség tagjai, a beteg Diamandi követe helyett Petala titkárral az élőkön, Lasson tábornok, a köztársaság elnökének megbízottja, De Fonceire, a külügyminiszter képviselője, Elena Vacarescu, Lahovari brüsszeli követ és Bentley Mott, az Egyesült Államok párisi követe fogadták a királynét, akinek Mitlineu bécsi követ mutatta be a megjelent előkeleléseket. A fehér asztrakan köpenybe öltözött királynénak Sturdza és Cantacuzino hercegnők virágcsokrot nyújtottak át. A királyné mélyen meghatva fogadta az üdvözléseket, majd lelkes ovációk között a Vendome-szállóba autózott. Mária királyné csütörtökön este, vagy legkésőbb péntek reggel tovább utazik Bukarestbe.

A királyné érkezésével kapcsolatban a „Cuvantul” azt írja, hogy a helyzet, amely a politikai pártokat állandóan foglalkoztatja, még ezen a héten tisztázódni fog. A lap szerint rövidesen új kijelentések fognak elhangzani illetékes helyről a régóta vajudó nemzeti kormány kérdésében, amelyek szerint az összes pártok bevonásával esetleg megalakuló kabinet legfőbb feladata a pénzügyi szanalás lesz. Lehetséges, hogy emiatt újból elhalasztódik a kormány átszervezése, melyet Averescu eredetileg a költségvetés megszavazása után akart végrehajtani.

Sándor József beszéde a szenátusban az egyenlő bánásmódról

Az egyesülés nyolcadik évfordulójának emléke a kamarában

(Bucuresti-Bukarest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Giar sau elnök elnökölt. A kormány tagjai közül Goga, Lepadat, Dori Popovics és Lapsis miniszterek vannak jelen.

Mavroiani Balco-kikötő ügyében szólal fel és vasutat kér ennek a fontos pontnak.

Jacobescu azoknak a parasztnak szomorú sorsát teszi szóvá, akik eladták mindenüket és kivándoroltak Amerikába, ahová azonban nem fogadták be őket és most koldusként visszatértek. Intézkedéseket kér a lelketlen kivándorlási ügynökök ellen.

Marin az utak javítását kéri.

Florescu az erdőkitermelések ügyében kér intézkedést.

Georgecu Tu'cea a nyugdíjasok panaszait tárja a Kamara elé.

Gheorghe Andras a bánati földözás miatt panaszodik és a törvény szerint megállapított nagyságu föld kiosztását követeli.

Lazar Popescu kormánypárti a felirati vitában szólal fel. Kifejti azokat az elveket, amelyek egy modern állam és egy modern politikai párt megszervezéséhez szükségesek. Ismerteti a liberális párt multját és kifejti, hogy ennek a pártnak az elvei nem feleltek meg annak a kornak sem, amikor a párt létrejött, még kevésbé a mai időknek. Mindezek dacára kívánja a pártnak fejlődését, mert a rend és haladás céljait szolgálja. Foglalkozik a nemzeti parasztpárttal, amely a polgári és monarchista elveket elismeri ugyan, azonban az osztályharcot is programjába vette. Sorra veszi ezután a többi pártot és beszédét a néppártnak, valamint vezérének, Averescu tábornoknak méltatásával fejezi be.

Az egyesülés évfordulója a szenátusban

A szenátus ülését 4 órakor nyitotta meg Coanda tábornok elnök. A kormány részéről Trancu Jasi, Goldis, Sergiu Nita és Busuiorescu voltak jelen.

Goldis László a következő deklarációt olvassa fel:

Ma van 8 éve, hogy Vitéz Mihály történelmi várában, Gyulafehérváron, az összes erdélyi, bánati és magyarországi románok meghatalmazott képviselői összegyűltek és elhatározták az általuk lakott területek egyesülését Romániával. Ezzel az aktuális megtestesült eszünk évszázados álma, az összes románoknak egyetlen nemzeti államban való egyesülése. A történelem megjutalmazta Traian kolonistáinak hosszú hosszú türelmével, vitézségét

és bizalmát, akik itt a latin génusz örökéte telepedtek le és a civilizáció új várát létesítették az emberiség számára. Népünk szeretetétől áthatva, áldozatkészséggel és bizalommal vereztek a hazát a fejlődés úján, oszorbátlanul megőrizve a jövőt, melyet elődjaink áldozatai szereztek meg számunkra. Ejjen a hara! Ejjen a király!

Costachescu nemzeti parasztpárti és Pangrati liberálpárti méltatják ezután a gyulafehérvári nap fontosságát, majd folytatják a felirati vitát, amelyhez elsőnek Arion szólal fel, akit Sándor József magyarpárti szenátor vált fel a szószéken.

Sándor József deklarációja

Sándor József a következő deklarációt olvasta fel:

— Tiszelt Szenátus, Szenátus Urak! A minden irányban békét, nyugalmat és fejlődést kereső Trónbeszéd, elhez az alapelvekhez híven, 8 év óta először említette a kisebbségi kérdést is, mely közcégt tényező teljes hálával és köszönettel tartozunk nemcsak Öfelségének, hanem a kormánynak is, mely ezért a tényért a teljes felelősséget viseli. Szerettünk volna ugyan többet látni, illetve hallani, azonban a választási kértel miatt oly ellenséges indulat, hogy ne mondjuk, rosszakarattal viseltetnek ellenünk némely parlamenti és publicisztikai tényezők, hogy 8 év után a belső konszolidáció egyik jeleként kell előnyvelelnünk a Trónbeszéd fenti kijelentését is.

— De azt hisszük, hogy ez a minimum, melyet egy alkotmányos, modern államban a legnagyobb etnikai és felekezeti kisebbség és általában a kisebbségek megkövetelhetnek akkor, midőn tudvalevő, hogy a kisebbségek együtt az ország lakosságának szinte egyharmad-részét alkotják.

A három oszlop

Mert hogyha az ország kétharmad többsége tényleg két oszlopnak és a kisebbségek csak egy oszlopnak felelnek meg, nem kell feledni, hogy két oszlopon lehet ugyan egy kaput, ha kell, diadalkaput is építeni, de enyhét és védelmet adó födélhez legalább 3 oszlop kell és ehez az egyiket a kisebbségek szolgálhatják. Vagy amint Petrovici I. közoktatásügyi miniszter ur f. évi július 13-án itt a szenátusban filozófiai mélységgel kifejezte: „Hogyha oly korszakban élünk, ugymond, amelyben megteremtették a Nemzetek Szövetségét, Szövetségét a népeknek, melyek különböző határok között élnek, kötelességünk, hogy az idők ma

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSŐ-
JÉBEN FELSOROLT KERESKEDŐK

LEI 5 LEI

ERTÉKBEN, A VÁSÁROLT ÖSSZEG
TIZ SZÁZÁLEKAIG KÉSZPÉNZFIZE
TÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL

Ez a szelvény érvényes Jan. 4-ig.

gaslatán álljunk és megteremtjük a Nemzeti-
égek Szövetségét is."

Az első erőpróba

— Most van először itt az erőpróba arra nézve, hogy egyáltalán lehet-e román politikai pártokban bízni és van-e erkölcsi bátorságuk a tulzó és háros mesterséges közvélemény-teremtés egyes jelenségeivel nyíltan és őszintén szembe szállani? És tényleg talál-e tettekben való elismerésre Averescu Sándor miniszterelnök urnak folyó évi július 30 án, szintén itt a szenátusban tett sma kijelentése, hogy: „A kisebb-
régek a kormány mellett nem lehetnek sem irredenták, sem törvénytellenesek és csak hasznos hozzájárulást hozhatnak az ország haladásának konstruktív munkájában”, mely kife-

**A munkácsi héber gimnázium az állam és a város
messzemenő támogatását élvezí**

**Kormányférők és közigazgatási vezetők elismerő nyilatkozatai
az intézet működéséről**

(Munkács, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig két éve nyílt meg Munkácsra a városi és állami hozzájárulással felépített héber gimnázium. A nagyszertű, modern intézet, amely kezdettől fogva élvezte a ruszinszkói zsidóság teljes anyagi és erkölcsi támogatását, csakhamar mintateiskolává nőtte ki magát. Elismeréssel kell megemlékeznünk arról a messzemenő jóindulatról, amelyben a hivatalos tanügyi hatóságok részesítették ezt a zsidó kisebbségi iskolát, mert ez a demokratikus elbírás biztosította a gimnázium nagyraihivatott működésének zavartalanitását. A munkácsi héber gimnázium még működésének megkezdése előtt megkapta nyilvánossági jogát és azóta is roha felülről nem vezgálták akadékoskodó rendelkezésekkel, a komoly munkát megbénító vizsgálatokkal és más zaklató ürügyekkel.

Beszkid kormányzó látogatása

A napokban igen előkelő látogatói voltak a munkácsi héber gimnáziumnak. A látogatók dr. Beszkid Antal ruszinszkói kormányzó, Rozsypál alkormányzó voltak, akik dr. Fecz nagyizsupán, dr. Petrigalla polgármester, Rojkovits kormányzósági titkár és dr. Kaminszky József volt parlamenti képviselő kíséretében végighallgattak egy próbaelőadást. A héber gimnáziumban szerzett tapasztalatairól Beszkid kormányzó a következőket mondotta az Uj Kelet tudósítójának:

— Látogatásom nem volt vizsgálat jellegű, mert csak véletlenül vetődünk be a héber gimnáziumba. A látottakról és hallottakról a legjobbat mondhatom. A héber nyelvet — sajnos — nem ismerem, de az állam és a népnyelv oktatása a legnagyobb mértékben ki-elégített és a legjobb benyomást gyakorolta reám. A jövőben mindenesetre nagyobb figyelemmel fogjuk kísérni a héber iskolát és akkor talán többet tehetünk az érdekében.

A zsidóság igazi áldozatkésztsége

Munkatársunk felkereste Rozsypál alkormányzót, aki tapasztalatairól a következő nyilatkozott:

Étvágytalanságnál, rossz gyomornál, bélrekedésnél, renyhe emésztésnél, anyagcsereavaroknál, csalánkiütésnél és bőrvizketésnél a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendbehozza a gyomor és a belek működését és megszabadítja a testet a felgyülemllett rothadó anyagoktól. Az orvostudomány több uttörője megállapította, hogy a Ferenc József víz abszolút megbízható hashajtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

lentést akkor Önök a hivatalos lap tanúsága szerint tapsokkal és éljenzésekkel fogadtak és honorálták.

„Egyenlő lábón való együttélés”

Sándor József ezután részletesen felsorolja a magyarság sérelmeit, majd így fejezi be beszédét: — Fentartva különben, hogy az egyes részortok felmerülő gazdasági, ipari, kereskedelmi stb. kérdéseinél mondjuk el kívánságainkat és várakozásainkat, a már mondottak hangsúlyozásával, kérjük, teljesedjék, amit F. n. s. g. királynéknak amerikai utja alkalmából a newyorki összes pénzüntézetek fejei jelenlétében lefolyt disztribúción az egyik fővezető a köszöntőjében így fejezett ki:

„Felségeiteknek hazájukban jelentékeny kisebb-
ségek vannak, ugymond, melyek különböző nemzetekből vannak összetéve, s melyek a kötött szerződések eredményén az ujjonnan kapott és leghaladottabb területeken laknak: népek, amelyek nemzedékeken át hozzájárultak a földjükhöz. Kívánatos, hogy magának Romániának jövő hasznára Felségeitek miniszterei minden erővel arra törekedjenek, hogy eleget tegyenek a nyert fiak jogos kéréseinek, tiszteltben tartva velük született tradícióikat és biztosítva számukra azt, amit ebben az országban, — tudatlik a szabad Amerikában — ugy fejeztünk ki, hogy: „Egyenlő lábón való együttélés!” Az óceánon túli nagy demokrácia mintájára, köszönetünket fejezve ki ez üzenetért, ezt várjuk és követeljük mi is, nemcsak szóval és papíron, hanem s ívből és cselekedettel is, — kérem Istent, hogy az ő szent Gondviselése és az önök testvéri érzülete hozza meg nekünk ezt a szágunk javára.

Leszálltam az árákkal,
mert javul a lei
és így még több árut adhatok el,
mert mindig a vevőm előnyét
nézem
és így csak egy kevés pénzt
kérem,
mert sok harisnyát akarok
eladni
és így szeretnék sok pénzt
árujni.

Minden 777 leien felüli vásárlásnál egy női kezításkát adok ajándékba. SIPOS, Cluj, Ferdinand-ut 8 sz.

dr. nyilatkozata a következő:

— A héber iskoláról nyilatkozzak? Amit minap tapasztaltam a munkácsi héber gimnáziumban, az csak dicséri ezt az intézményt. A héber gimnázium vezetősége tudatában van, mivel tarozik azon szülőknek, akik rájuk bízták gyermekeiket és örömmel konstataáltam, hogy az államnyelvben, valamint az orosz nyelvben is kitünő haladást mutatnak. A héber iskola, mint általában minden iskola, mely a tudást és művelődést szolgálja, feltétlenül támogatást érdemel, nemcsak minden egyes ember, hanem az állam és a kormány részéről is. Ime, így nyilatkoznak Ruszinszko hivatalos reprezentánsai a héber iskoláról.

— Deficittel zárult a jugoszláv külkereskedelmi mérleg. Belgrádból jelentik: Az év első kilenc hónapjában a jugoszláv havi 5677 millió, a kivitel 5578 millió dinárt tesz ki. Eszerint 79 millió dinár a hiány, míg a múlt év hasonló szakában 55 millió dinárt tett ki a deficit.

latkozatot tette:

— A héber gimnázium példás rendje, a tanulók fegyelme és általában az egész rendszer mély benyomást gyakorolt rám: Meglepő az a szorgos munka, mellyel alig egy évi működés alatt végeztek és a zsidóság igazi áldozatkésztséget mutatja, hogy ezen idő alatt olyan pompás iskolafelszerelést tudtak előteremteni. A hébernyelvű előadás, bár nem igen értem, nagyon érdekes volt. Emellett azonban a cseh és ruszin nyelvű oktatás is igen intenzíven folyik, amit nagyon okosnak tartok. Az eredmény is meglepő és teljesen kielégítő. A tapasztalatokból alkalomadtán referálni fogok a kormánynak.

A nagyizsupán dicsőró nyilatkozata

Fecz dr. nagyizsupán ezeket mondotta a héber gimnáziumban tett látogatásának impresszióiról:

— A cseh és orosz nyelv intenzív oktatásáért minden dicsőret megilleti a munkácsi héber gimnázium vezetőségét. A hébernyelvű előadás igen érdekesen hangzik és látszik, hogy a tanulók teljesen otthonosak a halottnak hitt nyelvben, előtűnk mindenesetre ismeretlen berkeiben. Általában a héber gimnáziumban tett tapasztalataink jó benyomást gyakoroltak reánk. Furesának talán csak azt találom, hogy a fiatalulok fedett fővel ülnek a padokban és látogatásunkkor csak a tanár tette le a kalapját. Amint azonban megmagyarazták: ezt az ortodox vallási szempontok tisztelete miatt teszik.

Hatvanezer korona városi támogatás

Petrigalla Péter dr., Munkács város polgármestere, szinte lelkesedéssel beszélt a munkácsi héber gimnáziumról, amelyet a maga gyermekének is tekint.

— A héber nyelven kívül — mondotta — különösen az orosz irodalmi nyelv gyakorlati oktatásával vagyok nagyon megelégedve. A nyelvkiószásban, a munkácsi héber gimnázium vezetősége ezt a kérdést igen okosan oldotta meg. A tanulók ugyszólván perfektil beszélnek oroszul, amit nem lehet eléggé dicsőríni. Hogy Munkács városa támogatja-e a héber gimnáziumot? Hát eddig 60 000 koronát adtunk a gimnáziumnak. Ha a gimnázium vezetősége újabb támogatást kérne tőlünk, természetesen nem zárkoznánk el ettől sem és különösen természetbeni dolgokkal támogathatnánk, amiként több iskola is támogatunk.

A kultás és művelődés szolgálatában

Végül dr. Kaminszky József volt képviselő szóaltattuk meg a körinterju során. Kaminszky

Nagy elárusítás!

Az Osztián és Weisz-féle csödtömeg elárusítása megkezdődött a

VICTORIA áruházban

Cluj, Gal. Victoriai No 1.
(volt Kossuth L. utca)

Árjegyzék

- Csehországi vászon 28
- Rosenbergi vastagszálu vászon 39
- Finom Zefir 42
- Cosmanosi kreton 80 c. széles 39
- Divatszövet, vegyes szín 60
- Csehországi cérna barchet 50-65
- Svájci mintás grenadin 45
- Mintás batiszt 28
- Duplaszéles eponge 78
- Férfi szövet, 140 c. széles 235-295
- Angin (crem, rózsá és piros színben) 42
- I-a paplanok 690

Schroll vásznak, finom babits, Chifonok, lepedő vásznak és az itt fel nem sorolt áruk a lehető legnagyobb választékban, gyári áron jóval alul való elárusítása.

Még

(Cluj-Kolos tudósítójától.)
főnéje a város blémája. A vá a viszonyok is korszak mara mizéria. Már e vezetői a háló kosság számán villanyelátást teszéseket azou szerű fatum ti egész sorozata taian, anélkül lyosabta való volna.

Ez évben
valy, tavalyelő
s bb fogyzatá
téli hénspok
minden állaté
ros ismét köté
mei napig mé
Dragos márn
megvalósul és
többé, kevést
mérnök ügye
ajánlatot tett
randkivüi
őserőt boorát
Ez a kizist
Az ajánlatot
numa előt is
hogy bizottsá
bilis voltának
megvél. tehá
Nos, ez a

karác
LO
Cluj,
ocas
50.000 m
65 l i
5000 m.
ge-ség
3000 m.
chet 92
3000 m
helye
8000 m
széles,
2600 m.
lei hely
1000 m.
les gyö
2500 m.
den szí
2500 m.
erepe d
5000 m.
Árak
Kérjük

Mégis sötétség fenyegeti Kolozsvárt

Dragos mérnök visszavonta ajánlatát

(Cluj-Kolozsvár, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár közvilágításának idült rákfenéje a város villanyval való ellátásának problémája. A városi tanácsok jöttek és mentek, a viszonyok is változtak, csak egyetlen egy korszak maradt a város életében: a villanymizéria. Már évek óta kísérleteznek a város vezetői a különböző megoldásokkal, hogy a lakosság számára a város életében a villanyellátást is biztosítani tudják. E kísérletezéseket azonban, ugyánvalaki valami végzetesüfű fatum üldözi. A megoldási lehetőségek egész sorozata feküdt már a városi tanács színterén, sőtélkül azonban, hogy az évről évre súlyosabbá váló villanymizériában enyhítettek volna.

Deus ex machina a láthatáron

Ez évben ismét az a helyzet, mint volt tavaly, tavalyelőtt és az elmúlt években. A kibeb fogyasztásra berendezett villamosúvek a téli hónapok megteheléseit nem bírják el és minden ellátásunk megvan arra, hogy a város ismét sötétségben fog maradni. Illetőleg a mi nospig még reménykedünk abban, hogy Dragos mérnök ismét javaslatát mégis csak megvalósul és a villanyproblema legalább is többé, kevésbé megoldhatóra válik. Dragos mérnök ugyanis emelkedetesen szeptember 25-én ajánlatot tett a városi tanácsnak arra, hogy rendkívüli elős eljárás segítségével ezar előrt boesát a villamosúvek rendszerezésére. Ez a kizist jelentősen csökentette volna. Az ajánlatot annak idején a városi tanács pánuma előtt is tárgyalták és úgy határoztak, hogy bizottságot delegálnak az ajánlat rentabilis voltának felülvizsgálására. Minden remény megvolt tehát a válság megoldására.

Nos, ez a bizottság, amelyben névleg kiváló

technikai szakértők szerepeltek, nem ült össze. A városi tanácsot azu án feloszlatták és annak helyét a Comisia Interimara foglalta el. A Comisia Interimara is foglalkozott Dragos mérnök ajánlatával és elhatározta, hogy bizottságot delegál az ajánlat felülvizsgálására. Nos, ez a bizottság sem ült össze.

Ma délelőtt azután Dragos mérnök levelet intézett a városhoz, amelyben közli, hogy ajánlatát definitív módon visszavonja. Az ajánlat visszavonását Dragos lemondó levelében részletesen meg is indokolja. Többek között

Gramofon LEPAGE-nál

ezeket írja Dragos mérnök: „Kénytelen vagyok a legnagyobb komolysággal és gondossággal előkészített ajánlatomat visszavonni, mert a város vezetői az ügy iránt a legcsekélyebb érdeklődést sem tanúsították. Legjellemzőbb erre, hogy a delegált két bizottság egyetlen egyizben sem tartotta érdemesnek, hogy az ajánlatomat megvizsgálja. Eppen ezért — fejezi be levelét Dragos mérnök, az ajánlatot ezennel definitív módon visszavonom.

Dragos mérnök levele nagy feltűnést keltett s élénk kommentálásokra ad alkalmat.

Mussolini internálótáborra alakította át Olaszországot

Eddig 522 egyént internáltak. A fascista lapok enyhíteni igyekeznek Mussolini intézkedését

(Róma, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az állam védelméről szóló törvény alapján kiadott bírási ítéletek befejezték a fascizmus ellenfelek internálását. Összesen 522 egyént internáltak az országban, negyvenháromezer lakosából. Ez a szám is csökkenni fog a központi biztonság és a belügyminiszter diszkrecionális jogának gyakorlása folytán. Mussolini elrendelte, hogy a vagyontalán internáltak naponként tíz líra napi díjat kapjanak. A lapok hangsúlyozták, hogy Arezzo, Avignone, Benevento, Cagliari, Campobasso, Caserta, Catanzaro, Crotone, Imperia, Pesaro, Rovigo, Sassari, Siracusa, Sondrio, Teramo, Vicenza és Zira tartományokban nem volt szükség ezeknek az intézkedéseknek alkalmazására.

Porráégett egy budapesti filmgyár

(Budapest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Kossuth Lajos-utcában a Fanamet Filmgyár felemelésén levő raktárban valészínűleg rövidsárlat következtében tűz támadt. Az egyik ragasztótány, amikor kihúzta a fókját, a zsinór megpattant és a zsinórvezetékben rövidsárlat következett be. A következő pillanatban rettenetes láng csapott fel. Óriási pánik keletkezett. A filmgyárban tartózkodók ablakon és ajtókon keresztül menekültek. Öt ember benszorult a helyi égből. A füstökercsek nyomán ériást detonáció keletkezett. A tűz a kéményen keresztül a tetőre csapott, úgy, hogy előbb a padás gyuladt ki és felgyújtotta az alatta levő emeletet. A legfőbb emelet után sorra gyuladt ki a többi emelet is, úgy, hogy az épület közép-szárnya teljesen elhamvadt. A tűzoltók emberfeletti erővel dolgoznak, hogy a továbbterjedését megakadályozzák. A tűzoltók megállapítása szerint gondatlanság idézte elő a tüzet, de kétség-telen bizonyítást nyert az is, hogy a raktárban több film volt tárhalmozva, mint amennyi rendelkezésre volt engedve. Ezzel szemben meg lehetőségek helyiségekben vannak elhelyezve a filmek és a robbanás nem történt egyszerre. A házban levő üzletek és lakások mind elhamvadtak. Attól félnek, hogy az átütöztetett falak összeomlanak. Az emeleti folyosók beszakadtak és ez megnehezíti a tűzoltók munkáját.

Gyilkosság áldozata lett a kiskalotai zsidó fuvaros

A hivatalos vizsgálat rekonstruálta Goldstein Mihály tragikus halálának körülményeit

(Cluj-Kolozsvár, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet tegnapi számában részletesen számoltunk be erről a fölöttébb misztikus halálesetről, amelynek egy szegény, ötgyermekes zsidó fuvaros, Goldstein Mihály esett áldozatul a kiskalotai erdőben. Goldstein Mihály vasárnap reggel fakereskedőként szállított fel a bélesi hegyekre. Vasárnap este egyedül tért haza Goldstein Mihály nyomorúságos portájára a lovak: a fuvarost a kiskalotai erdőben, az országút közepén találták meg arccal előrebukva — holtan. A kiskalotai csendőrszervezet szerint szerencsétlenség áldozata lett Goldstein Mihály. A csendőrszervezet engedélyt kért az áldozat eltemetésére.

A halott családja nem akart balseggyezni Goldstein Mihály eltemetésébe, mert alapos gyanúk születtek amellett, hogy a fuvaros borzalmas természetűséggel előkészített és végrehajtott gyilkosság áldozata lett. A halott nővére tegnap bejött Kolozsvárra és kérését terjesztette be az ügyészséghez, amelyben bizottság delegálását kérte.

Ille vezetőügyén helyettes helyt adott az asszony kérésének és ma délelőtt hivatalos bizottság szállt ki autóján a kiskalotai erdő titkos szatos halottját borító rejtély felderítésére. A bizottságot vezeti dr. Birseca Nicola királyi ügyész, Budeacu ügyészségi titkár, dr. Hozau törvénybíró orvos voltak. Kiszállt azonban a tett helyszínére dr. Kohn H. lel, az áldozat ügyvédje is.

A hivatalos megjelölt vizsgálat és az áldozat boncolásának eredményei megerősítették a Goldstein család szörnyű gyanúját, amelynek már tegnap is kifejezést adunk: a kiskalotai zsidó fuvaros gyilkosság áldozata lett. A folyosók, amelyek dorongúttól származhattak, a tetőn levő ugyanazok ütésektől származó

kék foltok külső erőszakra vallottak. Halálát azonban még senki a nyitott sebek, hanem fülledés okozta. Az asszony alapján már nem volt szükség rekonstruálni Goldstein Mihály halálát. A fuvaros hazatért szerencsén vasárnap délután. Már erősen szürkült a kiskalotai határmás fenyveserdő fölött, midőn Goldstein az erdő útjára tért. Kőd is nehezítette a látást.

Az erdő közepére érve, hátulról váratlanul súlyos dorongúttal zúdultak fejére. (A fejserűlések.) A bikaszerű Goldstein azonban nem kábították el az ütések. Ahelyett azonban, hogy menkülére gondolt volna, erejében bizva, leugrott a kocsirol, hogy szembeéjzen támadóival, akik többen lehettek. A szekér előtt irtózatoss tusa keletkezett (erre vallanak a testén lévő foltok), amelyből végül is a támadók kerültek ki győztesként. Az ütésektől is elkábított fuvarost leteperték a földre és fojtogatni kezdték. Mindkét oldalán több bordája is eltört a küzdésben, végül is levegő híján megfullad.

Ekkor a lovakat utjukra boesztották, hogy azt a látzatot keltsék, mintha azok elragadtak volna. Az elővigyázatlanul a löcsre akasztott gyeplő és a szekéren uralkodó rend ezt a feltevést már eleve kizárták. A kiskalotai csendőrszervezet tehát tévedett a halál okának megállapításánál. Ma is érhetőtlenné látszik azonban, hogy miért szűzette az őrs vezetője az áldozat eltemetését. A hivatalos vizsgálat eredményeképpen dr. Birseca királyi ügyész elrendelte a nyomozás bevezetését.

— A Palesztinahivatal közleményei. A tegnapi lapban tévesen közöltetett a legközelebbi „Dacia” hajó indulása. A legközelebbi „Dacia” hajó december 10-én pénteken délután indul Konstancából.

Szenzációs

Karácsonyi meglepetés

LOUVRE

női divatárúhá

Cluj, Piata Unirii 8.

ocassio á jegyzéke!

50.000 m. I-a. cosmanosi mosó delén	37
65 li helyett csak	
5000 m. francia marocain különlegesség 78 lei helyett csak	49
3000 m. I-a. cosmanosi zsinor barchet 92 lei helyett csak	72
3000 m. I-a. angol ing zefir 135 lei helyett csak	72
3000 m. I-a. francia fl. nell, 80 cm széles, 105 lei helyett csak	69
2000 m. „Kasak” különlegesség, 125 lei helyett csak	96
1000 m. selyem marocain, duplaszélű gyöngyört miniat, 390 helyett	220
2500 m. Satin de chine selyem, minden szín, csak	179
2500 m. Prima „Lajoni” tiszta selyem crepe de chine, minden szín	790
5000 m. I-a. kelengyevászon	55

Árak csak karácsonyig.

Telefon 8-37.

Kérjük állandó divatkiállításunkat megtekinteni.

S!

csőd-dött a

A AN

No 1.

.. 28

on 39

.. 42

es 39

.. 60

50--65

.. 45

.. 28

.. 78

5-295

ros

.. 42

.. 690

nom

pedő

nem

leg-

ban,

lul

.

SZABÓ IMRE: Kelet kapujában

A zsidó herceg országépítő álma

Ezuttal pedig szólaltassuk meg a krónikást a törökországi zsidó fejedelem Josef Hanaszi pályafutásáról, anekdotaszertien, úgy, ahogy élete magasra ívelő pályája el vagyon mondva több korabeli zsidó és nemzsidó történetírónál és mesemondónál.

A spanyol marannus, aki visszatért ősi hitére egy időben Törökország külpolitikájának egyedüli irányítója volt.

Akkor történt, hogy Musztafa, II. Szulejmán legidősebb fia, fellázadt apja ellen. Már a lázadás első stádiumában azonban összeesküvő társait elfogták és a császár parancsára vele együtt az egész konspiráló csapatot kivégezték. A szultánnak még két fia volt: Bajazid, harcos és fékezhetetlen természet és ennek ellentéte Szelim, aki akként készült az uralkodói hivatásra, hogy úgy befelé, mint kifelé a béke jegyében fog uralkodni. Bajazid egy második összeesküvést kísérelt meg apja ellen. Ő azonban szerencsére elkerülhette fivére sorsát, mert Perzsiába menekült. Azonban otthon, Konstantinápolyban megmaradt a rebbeles királyfi pártja, amely még mindig aknamunkát folytatót a szultán ellen és aki Bajazid visszatérését várta.

Josefnek, a zsidó hercegnek ebben a vérpárával átítatott atmoszférában jutott a legfontosabb szerep. Neki kellett a lázadásra hajló pártot elintéznie és egyúttal Szelimet előkészítenie — apja halála esetére — a hatalom átvételére, ami az akkori időkben nem tartozott a legegyszerűbb dolgok közé. Bajazid pártja nem tudott a szultán közelébe férközni, ezért Szelimre vetette ki hálóját. Don Josef Naszi tanácsára Szelim egy kisázsiai városba menekült, ahol javarészből zsidók laktak és ezek között érezte magát biztonságban. Az összekötő kapocs a szultán és a trónörökös között Josef Naszi volt, aki mialatt a Bajazid-pártot meggyőzni igyekezett hiábavaló törekvéseiről, másfelől Szelimet egyre a békülékenységre hangolta a rebbeles ellen. Olyan jóviszony fejlődött ki a bujdosó trónörökös és a zsidó között, hogy Szelim már csak zsidók főztjét ette, attól való félelmében, hogy még török hívei is megmérgezhették. Szombaton sohasem kapott friss ételt, minthogy azt a zsidó rituálé tiltja.

Ez a gondoskodás új címet hozott Josef Naszi címeinek bőséges sorozatába. A császár kinevezte „mutafarikává“, vagyis a testőrség ezredesévé.

A keresztény fejedelmek nagy megdöbbenéssel látták, hogy egy zsidó diplomata Konstantinápolyból valósággal irányítja Európa sorsát. És még nagyobb volt a megdöbbenésük, amikor az egész világon hire járt, hogy Josef Naszi meg fogja alapítani a zsidók országát — Palesztinában.

Am csak a hír volt ilyen nagyhangzú, a tény maga arra szorított, hogy Josef Naszi a szultántól megkapta a tibériási tó környékén fekvő földecskéket, magát Tibériás városát is azzal a határozott hatalmi kikötéssel, hogy a városban és környékén csak zsidók telepedjenek le, és hogy innen békés eszközökkel továbbvigyék hatalmi szférájukat egész Palesztinába. Az erről szóló okiratot a közben szultánná lett Szelim és fia Murad irták alá. A donáció azokért

a szolgálatokért volt, amiket az anatóliai kis városban zsidók tettek a bujdosó királyfinak.

Még Szulejmán idejében Szelimnek volt a kívánsága, hogy Josefnek odaadassék Naxos és néhány más görög sziget. Azonban akkoriban Sokolli nagyvezér intrikái meghiusították ezt a tervet. Szulejmán halála után a fiatal Szelim egy percig sem habozott és barátját, Josefet Naxos és más tizenkét sziget szuverén hercegévé nevezte ki.

Ez a szokatlan kedvezés a zsidók irányában bizonyos körökben élénk haragot váltott ki, nemcsak a zsidó herceg irányában, hanem Szelimmel szemben is, akiről azt híresztelték, hogy zsidó származású és csecsemő korában becsémpésztek a szultán egyik magtalan feleségének hálószobájába.

Feljegyzik Don Josefról azt az egészen zsidó jellemvonást, hogy ez az egykori spanyol marannus Corenellot, egy telivér nemes nevezett ki szigetei kormányzójává, azért, mert apja, aki Segoviában helytartó volt, a zsidókkal szemben mindig megértéssel viseltetett.

Josef Naszi közvetítette I. Ferdinánd és a porta között 1567-ben, Szigetvár eleste után a békét és két évvel később egy a francia udvarral szemben főnálló követelése behajtása fejében, Josef jogot nyert arra, hogy mindazokat a hajókat, amelyek francia lobogó alatt török vizekre futnak, rátehesse kezét és rakományait kát lefoglalhassa. A zsidó herceg egészen az algiri partokig küldötte ki rendőrhajóit, hogy kutassanak francia áruszállító-hajók után. Sikertült is neki Alexandriában három vitorlást elfognia. Az árut csak akkor tette szabaddá, amikor a francia udvar visszafizette százötven ezer tallérból álló követelését.

Ez a merész eset nemzetközi felháborodást idézett elő a keresztény hatalmaknál, akik összefogtak a naxosi herceg megsemmisítésére. Sikertült is nekik megnyerniük erre a célra egy elég előkelő személyiséget, a zsidó Daudot, a szultán orvosát, aki egykor Josef szolgálatában állott és aki több pontból álló vádiratot szerkesztett Josef ellen. E pontok, ha igazak, nemcsak a herceget semmisítették volna meg, hanem egészen bizonyos, hogy a Törökországban élő akkori zsidóságot is, minthogy nem kevesebbről volt szó, mint arról, hogy Josef a pápával, a spanyol királlyal, a florenzi herceggel a génuai köztársasággal és a többi ellenséges hatalmakkal bizalmas levelezésben állott és ezeknek kiszolgáltatta a török hadititkokat. Daud hamisított okiratokkal támogatta ezeket a rágalmakat, amelyek azonban később tisztázódtak és természetesen Daud megbüntetésével jártak. A szultán száműzte őt Rhodus szigetére, ahol a török birodalom politikai bűnősei vezekeltek.

Konstantinápoly hitközségei és rabbijai, rabbi Josef Károval, a nagy kodifikátorral élükön, kiközösítéssel büntették a hitvány rágalmazót.

Csak természetes, hogy ezután Josef tekintélye megnőtt a szultáni udvarnál és amikor a velencei köztársasággal háborus bonyodalmakba keveredtek, Josef irányította ezt a háborút. Igéretet kapott, hogy abban az esetben, ha Cyprust a törökök elfoglalják, Josefet kikiáltják Cyprus királyává. A szultán rendelkezé-

Steinach és Voronoff legyőzve!

Sternachot és Voronoffot legyőzte a **Monalisa** szappan, mert ez a szappan valóban fiatalít!

sére már készítették is zászlókat e felirással „Éljen Josef, Cyprus királya“. 1570-ben megindult a cyprusi hadjárat és Josef seregeinek sikerült Nikosur városát rohammal elfoglalnia. Akkor azonban Josefnek hírül hozták, hogy a velencei köztársaság a levantei zsidó kereskedőkön bosszulja meg magát a török hadaknak Cyprusra való betörésért. Erre Josef lemondott a dicsőségről és rábirta a szultánt arra, hogy a csapatokat vonják vissza.

Később jóviszonyba került a velencei köztársasággal és békés uton kísérelte meg, hogy a köztársasághoz tartozó valamelyik szigetcsoporthoz adassék át a zsidóság számára. Szerette volna, ha ott azok a zsidók, akik a keresztény országok egynemelyikében nem tudtak meggyökeresedni, köztársaságot alakíthatnának. Ez a terve nem sikerült és akkor belátta, hogy az elhanyagolt palesztinai terv életrevalóbb és igyekezett a tibériási országalapítási gondolatot megvalósítani.

Itt azonban az ottani mohamedánokkal került összeütközésbe. A mohamedánokat a velencei kézművesek ügynökei lázították fel, attól való félelmükben, hogy Tibériás, amelyből Josef ipari várost akart fejleszteni, veszedelmessé válhatik számukra. Hogy mennyire kiterjedt Josef figyelme mindenre, arra nézve legjellemzőbb, hogy Tibériás környékén szederfákat ültetett a selyemhernyótenyésztés előmozdítása céljából. Szövőszékeket állíttatott fel, ahol a Spanyolországból importált gyapjút dolgoztatta fel.

A zsidó tudományokért különösen lelkesedett ez a politikai nagyság, mert Konstantinápoly melletti palotájában külön épület emeltetett egy talmudi tanház számára. Neves talmudivisítőket hívatott magához, a legértékesebb héber kéziratokat vásárolta és messze földre küldött zsidó másolókat, hogy könyvtára olyan művekkel is gyarapodjék, amelyeknek eredetijét nem tudta megszerezni. Alapított ezenfelül Konstantinápolyban nyomdát is, tisztára azért, hogy ezzel a zsidó kultúrát öregbítse. Ő maga is foglalkozott zsidó irodalommal és élete alkonyán „Bén Porat Josef“ címen egyik művét adta ki. A könyv dialektikus módszerrel igyekezik bebizonyítani a zsidó vallás etikai nagyságát.

1574-ben meghalt II. Szelim, akinek fia III. Murad már más emberek befolyása alá került. Josef legnagyobb ellenfele Mohamed Sokolli lett, jóbarátja a szultánnak, aki, hogy beigazolja vallási elfogulatlanságát, Josef Naszi helyébe egy másik zsidót, Salomo Askenázit, javasolta a szultánnak, aki Askenázit be is ültette Josef néhány méltóságába. Azonban Askenázi, aki noha szintén jó diplomata volt, nélkülözte azokat az erényeket, amik Josef herceget (ezt a címét élete végéig megtarthatta) nagyvá tették.

1579 augusztus 2-án halt meg. A török birodalom zsidósága mélyen gyászolta a kitünőt férfit, akinek nagy becsvéga mögött mindig egy nemes gondolat rejlett: a zsidók számára oltihont teremteni. Sokolli a zsidó herceg halála után kieszközölte III. Muradnál, hogy koboztassa el a zsidó herceg vagyonát és feleségének csak annyit hagyjon, amennyit ez hozományul kapott. Az asszony a számára meghagyott kilencven ezer tallért zsidó célokra osztotta fel és férje emlékére egy második héber nyomdát alapított. E nyomdából kerültek ki Josef Karo iratai.

Ime a nagy külső dicsőség összeomlásával egy nagy kultúra fénye derül föl, bizonyosságul annak, hogy a zsidó értékek csak változnak, de el nem vesznek.

Uj Megnyit Robert Sturm Megnyit Uj fűszer, csemege és cukorkaüzlete, Cluj Str. Regina Maria 36. Legolcsóbb bevásárlási forrás. Specialis csemegekülönlegességek.

PUDRA AMBREE MOREL

PUDRA „AMBREE MOREL“
 preparata prefurindera pentru finețea ei și pentru
 oard și pentru parfumul său suav, de farmacie și de
 mea finețea. Intrebunțată o singură dată, devine indispensabilă
 Crema Ambree ca și Fardurile
 și celelalte fabricate Morel sunt
 lizoză cu cele mai bune
 produse similare

Imman

A jövő hét el Erdély zsidóságá delybe érzék d Hajjes d direkt meglátogassa E Olswanger dr. l lesztinai építőm ten tájékoztatasa igari helyzetéről

Olswanger d lődés előzi meg, zik, nagyapja, I rabi, apja pedi rik tanítványa v nlmányainak e men tanult mezo gyaktól azomba Svájca ment, nyelvészetnek a vett a zsidó kö zsidó ifjúságnak cionista szerve Csaím és dr. l cionista kiképzé

Kiváló szerve ságot dr. Olswa elnevezés alatt szerveztét, ama kontinens akko nke három éve azután 1915 be meg. Olswanger szertien megold került megterez nek zsidósága k cionista szerve zetéseszeret vit hazamosabb idő cionista szerv z ország miadea mindenttt előz zsidó hitközség dr. Olswanger retettel és elra 1916-ban a be doktorátusi, O svájci folk ról e sabb titkára le Mandlen című teménye a zsi egyuttal pedig iamartatése. Sok akadályozta me gyen az európa menális nyelvér ber, orosz, jap

A pártokon alap megalakul a Keren Hajje maőségében, n nek kitaláltoe. nagyjelentőségű reorganizálása R érdekében. Rag érszível mara z időságára, an hozza sz orszá

Haszn

kötszöve

Reg. Fer

Megkezdte

le

Tiszta gy

"

" sel

Selyem l

Harlsny

ore

Immanuel Olswanger dr. Erdelyben

A jövő hét elején előkelő és eddiges vendége lesz Erdély zsidóságának. Többheti tartózkodásra Erdélybe érkezik dr. Immanuel Olswanger, a Keren Hajjeszód direktoriumának angol delegátusa, hogy meglátogassa Erdély nagyobb zsidó centrumait. Olswanger dr. látogatásának célja az, hogy a palesztinai építómunkáról szóló néhány előadás keretében tájékoztassa Erdély zsidóságát az épülő ország igazi helyzetéről.

Olswanger dr., akinek érkezését általános érdeklődés előzi meg, híres orosz zsidó családból származik, negyedik, Isak Wolff Olswanger pétervári rabbi, apja pedig neves történettudós, Grae'z Henrik tanítványa volt. Olswanger dr. középiskolai tanulmányainak elvégzése után a köznapszeget egyetem tanult medicinát és filológiát. Ezekből a tárgyakból azonban később elfordult és 1910-ben Svájcba ment, ahol a berni egyetemen teljesen a nyelvészetnek adta magát. Bernben már évek óta részt vett a zsidó közéletben és vezetője lett a svájci zsidó ifjúságnak. Később aktív részt vett a svájci cionista szervezet munkájában, ahol Weizmann Chaím és dr. Mossingsohn vezetésével nyerte cionista kiképzését.

Kiváló szervezői képességéről adott tanubizonyítást dr. Olswanger 1912-ben, amikor „Csehaver“-elnevezés alatt megalakította a zsidó diákok világszervezetét, amely nagy szerepet játszott az egész kontinens akkori cionista életében. A szervezet elnöke három éven át maga Olswanger volt, akit aztán 1915-ben a zsidó sajtóiroda élére hívtak meg. Olswanger dr. ebben az új állásában is nagy szerencsén megoldotta feladatát. A sajtóiroda utján sikerült megteremtene a kapcsolatot Európa országainak zsidósága között. Ugyanakkor mint a svájci cionista szervezet végrehajtóbizottságának tagja vezető szerepet vitt a svájci zsidóság közéletében is és huzamosabb időn keresztül elnöke volt a svájci cionista szervezetnek és ebben a minőségben az ország minden jelentősebb helységébe felkereste és mindenütt előadásokat tartott. Egyetlen számottevő zsidó hitközség sincsen Svájcban, amely ne ismerne dr. Olswanger, akiről mindenütt a legnagyobb szeretettel és elragadtatással emlékeznek meg. Miután 1916-ban a berni egyetemen megszereste a filológiai doktorátust, Olswanger dr.-t megválasztották a svájci folk ról egyesületbe, amelynek két évvel később titkára lett. Ekkor adta ki „Rosinek mit Mandlen című könyvét, amely tudományos gyűjteménye a zsidó népmondásoknak és népdaloknak, egyúttal pedig a jiddis grammatikának rövid alapos ismertetése. Sokoldalú elfoglaltsága azonban nem akadályozta meg abban, hogy aktív munkása legyen az európai zsidó sajtónak, amelyben — fenomenális nyelvtérű ember lévén — egész sor héber, orosz, japán és szanszkrit fordításokat tett közre.

A pártokon és világnézeteken felülmúló Palesztina-alap megalakulásakor, Olswanger dr. is tagja lett a Keren Hajjeszód direktoriumának. Ebben az új minőségében, mint a Keren Hajjeszód direktoriumának kiküldöttje, 1921-ben Dél-Afrikába utazott, ahol nagyjelentőségű munkát végzett a cionista szervezet reorganizálására és a Keren Hajjeszód megszervezése érdekében. Ragyogó szónoki képességével, meggyőző érveléssel maradandó hatást gyakorolt Dél-Afrika zsidóságára, amely azóta a legnagyobb áldozatokat hozza az országépítés alapjára. Olswanger dr.

Használja fel az alkalmat!

Dorma

kötszövőgyár gyári lerakata Cal. Reg. Ferd. 3. (v. Wesselényi-u.)

Megkezdte a karácsonyi elárusítást melyen leszállított gyári áron!

- Tiszta gyapju mellény 300
- „ „ lélekmelegítő 180
- „ „ gyermek svetter 140
- „ „ selyem nyaksál 140
- Selyem harisnyák 140

Harisnyák, keztyűk, trikószuk eredeti gyári áron.

1924 végén a Keren Hajjeszód direktoriumának angol delegátusa lett és mint ilyen is kitűnő eredménnyel működött. A romániai Keren Hajjeszód meghívására Olswanger dr. megszakította aegliai működését és néhány hétre Romániába jött. A régi kiáltságban meglátogatta az összes nagyobb zsidó lakosságú városokat és mindenütt meghirdítette a még távolállók a Palesztina-munkának. A kormány megkülönböztetett tisztelettel fogadta Olswanger dr.-t, akit például legutóbb a Rabindranath Tagore tiszteletére adott bankettek is meghívtak és ő volt az, aki a hinduk ősz prófétáját angol nyelven üdvözölte. Cionista tevékenysége mellett Olswanger nagy szerepet játszik az eszperantó-mozgalomban

Stanio!

Gyári raktár LEPAGE-nál Kolozsvár.

is. A legutóbbi eszperantó világgkongresszuson, amely tavasszal zajlott a Locarnóban, ő nyerte meg az eszperantó szónoki világdíjat. Az eszperantisták edinburghi kongresszusán, valamint a génuai konferencián ő képviselte a cionista világszervezetet.

Véres összeütközésre kerül sor az Unió és Mexikó csapatai között

Az Unió farmerjel elkecseregett ellenséglést fejtenek ki a mexikói földreform ellen

(Newyork, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mexikó határán tegnap megtörtént az első összeütközés a mexikói és az unióbeli csapatok között. A két állam közötti viszony, mint ismeretes, a földreform körül élesedett ki, amelynek értelmében az Unió állampolgárainak földje mexikói állami tulajdonba mennek át. Északmexikóban a hatóságok tegnap a legnagyobb farmot akarták átvenni, de a farm tulajdonosa, aki egy unióbeli állampolgár, megtagadta az átadást. A mexikói rendőrség gépfegyverrel körülfárta a farmot, ekkor a farmer a pár kilométerre lévő amerikai határrendőrségtől kért segítséget. Hosszu harc után azonban a mexikóinak visszaverték a határrendőrséget. Az összeütközésnek kilenc halottja és harminc sebesültje van. Diplomáciai körökben élénken pertraktálják az ügyet.

Májusban új elnököt választ a csehszlovák köztársaság

Benesnek ki kell válnia a kormányból. Bányásztrájk előtt áll Csehszlovákia

(Prága, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A csehszlovák politikai életet a pártok viszálykodásán kívül elsősorban az egyre aktuálisabb elnökválasztás kérdése tartja igrálomban. A cseh alkotmánytörvény értelmében a köztársaság jelenlegi elnökének, Masaryknek mandátuma 1927. április 30. és május 27. között jár le. Az elnökválasztásra a pártok nagy előkészületeket tesznek, annál is inkább, mert szombaton vette kezdetét a parlament új ülészaka, melyet feléven belül feloszlatni nem lehet és így erre az ülészakra hárul az új elnök személyének megválasztása. Masaryk elnök valószínűleg újra vállalni fogja a köztársasági elnöki széket való jelölést s amennyiben vállalja, minden valószínűség szerint ismét őt fogja a nemzet bizalma az elnöki székre tiltetni.

Az elnökválasztással kapcsolatban a jobboldali sajtó azt írja, hogy a szlovák néppárt és a nemzeti demokrata párt most már belép a kormányba, de azzal a feltétellel, hogy Benes elhagyja a külügy-

miniszeri széket.

Prága, december 1. A csehszlovák bányamunkások szövetsége tegnapi ülésén tudomásul vette, hogy követelésüket a bányatulajdonosok elutasították. A szövetség ezt a munkásság ellen irányuló provokációnak tekinti, kivált attól a módot, hogy a tulajdonosok a nyilvánosságot hamis adatok felsorakoztatásával akarják félrevezetni. A bányamunkások szövetsége a munkaadók válaszában nyílt kihívást lát és irányban biztosítja az összes munkásszervezetek egységes föllépését.

A „Prager Tagblatt“ szerint a kormány a bányatulajdonosok és bányások között kiört bányakonfliktusban egy lére várakozó állapponat foglal el, mintin még egyik oldalról sem kérték felintervencióra. Természetes azonban, hogy ha a bányások döntését nyilvánosságra fogják hozni, a kormány közbe fog lépni és intervenciót fog gyakorolni, különösen, ha erre fel is kéri.

A hetvenéves Rákosi Jenő első sajtópöre, melyet az ébredők indítottak ellene

Ma tárgyalta a budapesti törvényszék az agg publicista sajtópörért

(Budapest, dec. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes sajtópöret tárgyalta ma a budapesti büntetőtörvényszék Törési tanácsa, amelynek vádlottjaként Rákosi Jenő, a magyar újságírás legrepresentatívabb alakja ült a vádlottak padján. Vádlóként Eckhardt Tibor, az Ébredő Magyarok egyesületének elnöke szerepelt. A sajtópöpre Rákosinak egy cikke adott alkalmat, melyet a frankfűgy kipattanásának első időszakában írt a „Pesti Hírlap“-ban „Erdőosi szlavizáció“ címen, amelyben a frankhamisítási ügy kapcsán az Ébredő Magyarok egyesületének viselt dolgaival foglalkozott. Többek között azt írta, hogy az ébredőknél nem látni mást, mint sük látókörét és vesztőben testben és lélekben való kártevésre való készséget.

A vezércikk kiételeit Eckhardt megára néve zérónak találta és pert indított Rákosi ellen. A ma reggel megkezdett tárgyaláson az elnök kérdésre Rákosi Jenő kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. Arra a kérdésre, hogy mi indította a cikk megírására, kijelentette, hogy annak indoka magában a vezércikkben motiválva van.

— Az ország érdekében állónak tartottam, — mondotta Rákosi — hogy megvilágítsam azt a nagy erkölcsi hárt, amelyet a frankhamisítás okozott az országnak. A cikket a közérdekében írtam.

Elnök: Mégis vannak a cikkben olyan passzavok, amelyek túlmennék a jogos kritika határain. Például az, hogy minden vizsgálat az ébredők tanyájából szedi tanult.

Rákosi: Ez a csongrádi és egyéb perekre vonatkozik. Hatvan év óta vagyok újságíró, soha

sem állottam bíróság előtt. Itt a valódiság bizonyít és ami a cikkben írva van, bizonyítható is.

Ezután Rákosi védője emelkedett szólásra, aki a valódiság bizonyítását kérte a bíróságtól. Bizonyítani kívánja, hogy az ébredő magyarok egyesületének alapszabályai lehetővé teszik, hogy oda nem való elemek kerüljenek az egyesületbe.

Kéri beszerezni a belügyminisztériumtól az ébredők elleni vizsgálatra vonatkozó adatokat. Szakértő tanuként kéri kihallgatni Perényi és Apponyi, annak megállapítására, hogy az ébredők milyen károkat okoztak az országnak kifelé és befelé. Kéri kihallgatni Telekyt, Friedrichet és Klebelsbergert, aki hivataluknál fogva közvetlen tapasztalattal bírhatnak az években át az ébredők által elkövetett büncselekményekről.

Az ébredők ügyvédje a bizonyításához egész vonalon hozzájárult, bemutatja az ébredő magyarok egyesületének alapszabályait, valamint Eckhardt Tibor elnök választási jegyzőkönyvét és kéri az ébredők egyesületének igazgatóság tagjainak, valamint a miniszterelnöknek kihallgatását. A bíróság rövid tanácskozás után a valódiság bizonyításának kérését elutasította. Itéletre még nem került sor.

Tatiana de Sanzewitch koncertje

Tatiana de Sanzewitch hírnves francia zongoraművész, december 18-án, szombaton tartja a vármegyeháza dísztermében egyetlen koncertjét, amelynek műsorán klasszikus és modern zeneművek szerepelnek. A koncert védnökei Papp hadtestparancsnok, Caltau prefektus és Osvada polgármester.

Gramofon - Lepage-nál

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánátsági zsidó sajtó napilapja.
 Szerkesztők: Giszalav János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
 Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csütörtök
 5667. Kiszláv 26.
 Ohanukha
 második napja
 1926. december 2.

— A román kölcsön megakadályozása a célja a külföldi sajtó riasztó híreinek. A „Lupta” jelentése szerint a külföldi sajtóban Romániáról elterjesztett riasztó hírek azt a célt szolgálják, hogy megakadályozzák bizonyos tárgyalásokat, amelyek a kormány és egyes külföldi pénzintézetek között folynak. A kormánynak bizonyítékok vannak a kezében a tényről s meg fogja tenni a szükséges lépéseket, hogy elejét vegye ennek a kampánynak.

— Meghalt Wahrmann René, Pest egykor legszebb zsidó asszonya. Budapesti jelentik: Beretvási Endréné, született Wahrmann Renéé 64 esztendősen rövid szenvedés után elhunyt. A régi világnak és a régi Párizs kismert asszonya köztöltött át a másvilágra, akiről annak idején az egész ország beszélt. Wahrmann Mórnak, a sok évvel ezelőtt elhunyt nagybíró fiának és pénzügyi szakembereknek volt a leánya. Wahrmann Mór közéleti szereplése és közéleti tevékenysége eléggé ismeretes ma is. A zsidó hitközség elnöke volt, a Lipótváros országgyűlési képviselője, Tisza Kálmán megbítt bizalmasa, a pénzügyi bizottság parancsnoki előadója, állásán szeretőnek és tisztelőnek érvenő személyiség. Wahrmann Mórnak egy leánya volt, Renée és két fia. Sokan versenyeztek kezéért a szép, széke Wahrmann Renée, aki megyeri Krausz Lidornak lett a felesége. Első házassága azonban nem volt boldog. Egy leányuk volt, Lela, ki most édesanyját gyászolja. Csakhamar elvált és férjhez ment Beretvási Endre bankvezérhez, akivel a legboldogabb családi életet élte. Ugy látszik, meg volt írva a sors könyvében, hogy a tiszta, munkáséletű Wahrmann Mór gyermekei nem találhatják meg a hosszú boldogságot az életben, mert Beretvási Endre meghalt és az özvegy szomorú a sírja. Évekig gyászolta Wahrmann Renée második férjét, aztán férjhez ment Fáy Lászlóhoz, akitől azonban elvált a válás után második férje nevét vette fel. Így lett ő Beretvási Beretvási Endréné, ezt a nevet írják most a fejéjére is. Wahrmann Renée központjában volt az akkori Pest társaságának. Anyagi viszonyai a lehető legfényesebbek voltak, hiszen csupán édesapja után körülbelül tízmillió aranyforintot örökölt. A háború alatt és után Wahrmann Renée közben egyre szegényebb lett. Két évvel ezelőtt még a Vilma királyné-ut 40. szám alatti lakóit, pompás lakásban, mely tele volt műtárgyakkal, aztán eladta bépeit, szobrait, bronzait, bútorait és selymeit is. Sőt a lakásba költözött. Egyszerű hotelszobában halt meg, mindenkitől elhagyva.

Nagy karácsonyi vásár
 mélyen leszállított árakkal.

Női divat gyarjumellények 400 lejtől
 Divat Paloverek 500 lejtől
 Fildőcs harisnya, minden színben 25 lei
 Diát borkesztyűk 285 lei

Gyermek- és téli kesztyűk, valamint gyapjú harisnyák, sálak és gyermek svetersek legelőcsőbb bevásárlási forrása

„Helios” Fótér 7.

„Palesztina új eszmék és új gyakorlati kísérletek szülőhelye”

A munkáipárti Wedgewood angol ezredes előadása Bécsben Palesztináról

(Bécs, december 1. Az Új Kelet tudósítójától.) A bécsi cionisták országos bizottságának Keren H. Hajeszód meghívására Wedgewood ezredes, az angol alsóház tagja és a Macdonald-kormány volt minisztere előadást tartott Palesztináról, ahol az utóbbi időben hosszabb ideig tartózkodott. Bevezetésül Chajes főrabbi rámutatott arra, hogy Wedgewood ezredes mint keresztény ember, hogy exponálta magát eddig is a cionizmusért és hogy a Keren Hajeszód érdekében Amerikában jelentékeny tevékenységet fejtett ki. Ezután Wedgewood ezredes beszélt palesztinai benyomásairól. Többek között ezeket mondotta:

— Csak nagy elragadtatással lehet beszélni arról, hogy ha az ember termelőmunkát lát ott, ahol eddig csak pusztaság volt és hogy ha szabad emberekként találkozik a megtermékenyített földön azokkal, akik szellett a legborzalmasabb üldözéseket szenvedték el. Nyennek láttam a zsidók palesztinai gazdasági telepeit. Ebben az országban, amely egyszer mint szabad zsidó dominium lesz tagja a nemzetek szövetségének, az új zsidó gyarmatosok most már a saját lábukon kezdenek állani. Alaposan felvannak szerelve, megelégedettek és boldogok. Ami az embert különösen meglepi, az az elő-

Konzervatív német lapok támadása

a német főhercegek ellen. Berlinből jelentik: A „Politische Wochenschrift” című konzervatív folyóirat a német királyi hercegekről azt írja, hogy elismérik és viselkedésük miatt megünnepeljük a köz életünk és nem lehet csodálkozni, ha mindenképpen megbotránkoznak magyarságunk miatt. A lap megemlíti, hogy a volt trócorőkés Berlinbe jött oersi kastélyából, hogy részt vegyen a berlini határozatok kerékpárversenyén és minden éjszaka egy dertérel meztelen fiatal huszárság volna. pedig ennek már huz év, hogy fiatal huszárság volt. Hangulyozza a lap, hogy Oszár herceg is eljárt a már népszerűségét, amikor cigarettát küldött a fogházba annak a síhedernék, aki Stresemann külügyminisztert inszultálni akarta. Eitel Frigyesről pedig megállapítja a folyóirat, hogy nem elégedett meg a világra által okozott botránytal, hanem továbbra is vígan éli világát és nem vesz tudomást az idők változásairól. A lap szerint Eitel Frigyes rászolgált arra, hogy megfesszák a Johanna rend nagymesteri tisztjétől, mert az uralkodóknak csak felelősen előléti tagja lehet levagga nemesi íjűkat.

— Én az ötödik a Hivával megyek Erec-Jisraelebe.
 — Én pedig, mint a K. K. L. persely pályanyertese, megyek Erec Jisraelebe.
 * Kézizalagot képező szőrmebudák, szőrme, sportkabátok hüllőféle szőrmeárak csak rövid ideig, vételáron aul is eadók. Megtekinthetők Cluj, S. R. Regina Maria 48 (volt Daák Ferenc u.) I. em. balra. Delelőtt 9-1-ig délután 4-6-ig.

tűnk egész szokatlan formája a kollektív munkának és munkaszellemnek. A világ még nem látott olyasmit, mint amilyenek az eju-charod-i és tel josefi telepek.

Hogy mind ezek a különböző szövetkezeti kísérletek, melyek itt felvirultak, maradandók lesznek-e, nem mondható ma meg, de Palesztina ma szülőhelye új eszméknek, új gyakorlati kísérleteknek, melyek a legnagyobb mértékben megérdemlik, hogy tanulmányozzák őket. Tartani kellett attól, hogy az új zsidótelepek az arab fellaht, az ország benszlötteit, háttérbe fogják szorítani és éppen az ellenkezőjét láttuk. A fell-h ma több földet művel, mint bármikor szelött. Az arab beduinoknál talán vannak bizonyos veszteségek, de a magasabb civilizáció formái mindenütt a világon háttérbe szorítják a nomádizáló életf rmat.

A városokban az arabs proletariátus szorosan követi a zsidó munkásság nyomait, sőt velük egy szakszervezetben van. Az angol alsóház tagjából újabb pártközi bizottság alakult, amelyben a különböző pártok cionistái vesznek részt, hogy Angliának olyan aktív közreműködését érjük el, mint amilyenre magát a mandatériális hatalom átvétele által kötelezte.

Merényletet követtek el a prágai gyorsvonat ellen.

Bécsből jelentik: A prágai gyors ellen merényletet követtek el. Ismeretlen tettesek a síneket vasdarabokkal eltorlaszolták. Sz rencsére a mozdonyveze ő idejében észrevette a bajt és teljes erejével fékezett. Így az utasok borzalmas szerencsétlanségtől mecstültek meg. Az utasoknak az ijedtségen és kisebb sebesséteken kívül komolyabb baja nem esett.

Figyelemztetés. Előfizetőink, hirdetőink és bizományosaink szives tudomására

hozzuk, hogy Handei László urtól megbízásunkat megvontuk, minél fogva nevezett nevünkben el nem járhat és pénzek felvételére nem jogosult.

Bármily zeneművet
 legelőcsöbbsen raktárról azonnal szállít
Révész Béla, zeneműosztály
 Marosvásárhely. Kérjen árjegyzéket.

A szépség titka a mindennapos arc-masszázs a dr. Berényi-lele

Cold krémmel

mindenki önmaga végezhet arc-masszázsot. Higanymentes bőrpoló, bőrtápláló krém Késsai: Kosmetikai Laboratorium, Cluj Str. Memorand 4. Kérjen prospektust.

Parfimerie „Oja” Paris

EMAL OJA
 POUR LES ONGLES

PARFIMERIE OJA PARIS

NEUILLY S/S 4 RUE ANCELLE

Valódi Email OJA csakis eredeti dobozban kapható

Csütörtök 1

De enyh

Bukaresti csönök ut

(Cluj-Kolo tudósítójától.) torai nap-nap táloak a lej külföldi kölc addig a romá tustáncot járj földön pedig piázzpic biz

Két hóna pány kezdeté nyilatkozta ot velkeztesni, k tása aránylag nélkül fog le láttuk, még mert

a kormány sem fogen pány előtti

Ez alatt a lyosbodó pán magasságba a sem a keresk Ma már az o 35 százalékos uán, amiről nek, mert hi vannak vetve nek, mint a társya.

Igen érde dást az egyik aki kimutatta az ország van mig a másik — legalább i lembe.

Románia mintegy 21 r szegből közel szeg, amely okok miatt r liárdnak felel

Mlrd országos k ientik: Az ip 28 ikán és 28 cottak, amely képzés érdek

A piac változvt a kodást muta

Devizák

Zürich
 Newyork ...
 London
 Páris
 Milano
 Prága
 Budapest ..
 Belgrád
 Bukarest ..
 Varsó
 Bécs
 Berlin

Száz lel á

KÖZGAZDASÁG

December végére várják a pénzhány enyhülését és a bankkamatok csökkenését

Bukaresiben már a nagybankok is 40—45 százalékos kamatokat vesznek a kölcsönök után. Az ország pénzállományának alig a fele van ténylegesen forgalomban

(Cluj-Kolozsvár, december 1, Az Uj Kelet tudósítójától.) Amíg a kormány illetékes faktora nap-nap után különböző híreket közpöröltek a lej stabilizálásával kapcsolatosan és külföldi kölcsönökről folytatnak tárgyalásokat, addig a román valuta a legfantasztikusabb viltustáncot járja a külföldi pénzügyi piacokon, belöldön pedig egyre nagyobb méreteket ölt a pénzügyi bizonytalansága.

Két hónappal ezelőtt, amikor az őszi kampány kezdetét vette, a pénzügyi kormány olyan nyilatkozatot tett, amelyek arra engedtek következtetni, hogy az őszi kampány lebonyolítása aránylag simán és minden megrázkódtatás nélkül fog lebonyolódni. Ez a remény, amint láttuk, még hozzávetőleg sem teljesedett be, mert

a kormány egyetlen olyan intézkedést sem fogadtatott, amely az őszi kampány előtti pénzhányt legalább részben enyhítette volna.

Ez alatt a két hónap alatt az egyre súlyosbodó pénzhány folytán a kamatok olyan magasságba emelkedtek, amelyeket sem az ipar, sem a kereskedelem már elviselni nem tud. Ma már az ország legnagyobb bankjai is 30—35 százalékos kamatot szednek a kölcsönök után, amiről talán maguk a bankok sem tehetnek, mert hiszen a kamatok is épen úgy alakultak, mint a kereslet és kínálat törvényének, mint a kereskedelmi élet bármelyik más térsége.

Igen érdekesen világította meg ezt a kérdést az egyik nagy erdélyi pénzügyi vezetője, aki kimutatta előttünk, hogy

az ország pénzállományának alig a fele van ténylegesen forgalomban,

míg a másik fele a forgalom szempontjából — legalább is egyelőre — nem jöhet figyelembe.

Románia bankjegyforgalma tudvalevőleg mintegy 21 milliárd lej tesz ki. Ebből az összegből közel hárommilliárdra tehető az az összeg, amely külföldön cirkulál, vagy egyéb okok miatt nem jöhet figyelembe, és 6—8 milliárdnak felel meg a földművelő gazdák birto-

Mlrről tárgyalt az ipartestületek országos kongresszusa. Nagyváradról jelentik: Az ipartestületek, mint ismeretes, nov. 28-án és 29-én országos konferenciát tartottak, amelynek célja a kisipar és a munkás-képzés érdekelt megóvó törvénytervezet meg-

kában lévő összeg, melyet termények ellenében kaptak főleg gabonáért és a cukorgyáraktól cukorrépiért.

Hogy a gazdáknál levő pénz egyelőre nem sokat jelent az ország ipar és kereskedelmi szempontjából az kétségtelen, mert

a falusi lakosság csak karácsony táján kezdi meg vásárlásait, addig magánál tartja a pénzt és sem bankba nem helyezi el, sem pedig befektetéseket nem eszközöl.

Az így megcsökkentett bankjegyforgalom azután természetesen már a magyis meglévő pénzhányt fokozta és a krízist annyira kimélyítette, hogy annak arányai már egyenesen katasztrófilisnak mondható.

Érdekes, hogy a regátban annak ellenére, hogy a pénzhány nem érezhető olyan nagy-mértékben, mint a csatolt területeken, a bankkamatok magasabbak, mint például Erdélyben és

a nagy bukaresti pénzügyi intézetek már 40—45 százalékos kamatot is vesznek a kölcsönök után,

holott az erdélyi nagy pénzügyi intézetek legfennebb 30—35 százalékos kamatokkal dolgoznak. Ez talán azzal magyarázható, hogy a regáti pénzügyi intézetek jobban alá vannak rendelve a pillanatnyi helyzetnek, mint az itteni pénzügyi intézetek, amelyeknek üdeltkőre stabilabb keretek között mozog.

Az erdélyi pénzügyi bizonytalansága egyébként az utóbbi hetek folyamán még jobban fokozódott. A kisbankok kamatai meghaladják a 44—46 százalékos is,

a magánhitelezők pedig 72, sőt ennél is magasabb kamatokat szednek a megszorult iparosoktól és kereskedőktől.

Hogy ez mit jelent az ország gazdasági életére, könnyű elképzelni, ha figyelembe vesszük, hogy a szomszédos országok magánkamattételei legfennebb 10—14 százalék között variálnak.

A pénzhány enyhülését és ezzel a bankkamatok csökkenését pénzügyi körökben a hó végére várják, amit azzal indokolnak, hogy egyrészt a karácsonyi vásár, másrészt pedig a vidéki lakosság bevásárlásai révén ismét forgalomba kerülnek a parison heverő tőkék.

beszélése volt. Nagyváradról az iparosság képviselőiben dr. Feld Albert vett részt a konferencián, aki tapasztalatáról a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának: — Mután a regáti kisiparosság és munkásnevelés messze-messze mögötte marad ugy az erdélyi,

Tőzsde

A piac ma változatlanul silárd volt. Newyorkban a lej 53-ra esett, Zürichben azonban nem változott a lej árfolyama. A bankközi forgalomban az élénk kereslettel szemben a kínálat túlsúlyosságát mutat és így nagyarányú forgalom nem fejlődhetett ki. Az árfolyamokat alább adjuk:

Devizák	Valutapiac 1926 december 1 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		nyitás	zárlat						
Zürich	3075—3095	—	—	529	37.0	13774	13680	652 ³ / ₈	1930
Newyork ..	190—191	518 ¹ / ₄	518 ¹ / ₄	2742	191	71330	70890	3380	—
London	928—927	2514	2514	133	928	3461	3438	16390	485
Páris	700—715	1828 ¹ / ₂	1900	—	720	2623	2602	124 ¹ / ₄	363
Milano	805—815	2190	2210	116	815	3044	3020	144 ⁷ / ₈	428 ¹ / ₂
Prága	565—570	1535 ¹ / ₂	1535 ¹ / ₂	—	570	2113 ¹ / ₂	2100 ¹ / ₂	—	296 ¹ / ₄
Budapest ..	375—380	726 ² / ₅	7260	—	2670	—	9928	474 ¹ / ₂	—
Belgrád	—	915	915	—	325	1258 ¹ / ₂	1250 ³ / ₄	5960	17675
Bukarest ..	—	275	275	1450	—	370	366	1767 ¹ / ₂	53
Varsó	—	57 ¹ / ₂	57 ¹ / ₂	—	—	7930	7855	375	—
Bécs	2675—2695	78125	78125	—	2690	10065	—	47788	—
Berlin	4550—4580	12815	12820	—	45 ¹ / ₂	16958	16841	803 ¹ / ₈	—

Száz lel árfolyama: Zürich (utó) 275, Páris 1450, Budapest 37000, Bécs 36000, Prága 1767¹/₂

Megtört szívvel és fájdalommal jelentjük, hogy a legjobb férj, apa, nagyapa és testvér

Halmos Gyula

állami állatorvos

57 éves korában, f. hó 1-én déli 12 órakor váratlanul elhunyt.

Földi maradványait f. hó 2-án délután 3 órakor Malom-utca 7. szám alatti lakásáról helyezték örök nyugalomra.

A gyászoló család

mint a bukovinai iparosságnak, a kongresszus előadói csupán azokat a dolgokat kívánták, amelyek nálunk több, mint 50 éve ismeret csak es törvényileg szabályozva vannak. Így például számtalan szök erélyesen követelte, hogy a törvény büntesse meg azokat az iparosokat, akik más inasát, vagy munkását szabályszerű kijelentés nélkül feveszik, holott nálunk ezt a kérdést már 1884-ik ipartörvény biztosította és szabályozta. Az erdélyiek állásfoglalása, akik teljes számban jelentek meg a kongresszuson, az volt, hogy után a minisztériumnak még kialakult törvénytervezete pincen, az erdélyiek a maguk alispontját csupán a törvénytervezet elkészítése és közlése után fogják kifejtet.

A régi 500 lejeseket december 31-én a CFR-nél is kivonják a forgalomból. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága körrendeletet küldött szét, amelyben felhívja közgeinek figyelmét arra, hogy a régi 500 lejes bankjegyeket csak december 31-ig fogadják el, mert ezek érvénye ezzel a nappal megszűnik. Mint ismeretes, a pénzügyminiszter nemrégiben ismételtén közölte, hogy a régi 500 lejes bankjegyeket december 31-ig az összes Banca Nationala fiókok kicserélni tartoznak.

Ujabb ipari kedvezmények. A „Monitorul Oficial“ november 30-iki száma közli, hogy minisztertanácsi jegyzőkönyv alapján a következő vállalatok részére engedélyezték az iparpártolásáról szóló törvény kedvezményeit: Weinberg Adolf malom és növényolajgyár Szatmárhegy. — Ignácz Béla művelőmesterműhely.

Románia nyersolaj termelése. Az iparügyi minisztérium kimutatása szerint az ország nyersolajtermelése október havában mintegy 30 ezer tonnát tett ki. Ebből termelt az Astra Romana 53.560 tonnát, a Credit Minier 49.362, a Steaua Romana 47.093, a Romana-Americana 16.233, az I. R. D. P. 13.513, a Petrolina 10.529, a Colombia 8.095 és az Aquila Franco Romana 4.300 tonnát. Az ezenfelül mennyiséget a többi, kisebb petróleumvállalatok termelték. A petróleumfinomítók termelése a folyó évben nagymértékben emelkedett. Az év kilenc hónapjában a finomított termelése 2.211.517 tonnát tett ki szemben a tavalyi, ugyanezen idő alatti 1.573.470 tonnával. A többtermelés tehát 638.047 tonna.

Októberben 1 százalékkal emelkedett a drágaság. Bukarestből jelentik: Az „Argus“ drágasági index kimutatása szerint novemberben az index 52-23 szorcsa az 1916 augusztusi áraknak és 1 százalékkal magasabb, mint októberben.

Uj részvényjogot vezetnek be Magyarországon Budapestről jelentik: Az igazságügyi minisztérium nemrégiben megbizta Kunecz egyetemi tanárt, hogy új magyar részvényjogreformot dolgozzon ki. Kunecz már 1917-ben készítette egy tervezetet, az azóta felmerült tapasztalatok figyelembevételével most elkészítette az új javaslatot is. Az új tervezetet a napokban küldik szét az érdekelteknek, hogy nyilatkozzanak a reform egyes pontjaira vonatkozólag. A tervezet nagyon sok érdekességet tartalmaz, így például a szakértők ellenőrzése alá helyezi az új részvénytársaságok megállapítását, a malmokat és a nyereség felosztását. Különbséget tesz ezután a javaslat az igazgatóság és az igazgatósági tanács között. Az igaz-

† Ghyl bankár kölcsöntárgyalásai a kormánnyal. Bukarestből jelentik: Ghyl angol bankár tárgyalást folytatott Goga belügyminiszterrel a romániai városoknak ajánlott kölcsönök feltételeiről. Ghyl a fővárosnak is ajánlott kölcsönt. Valószínű, hogy a kormány elfogadja az angol konzorcium feltételeit és a kölcsönök megvalósíthatók lesznek.

† Románia arany és ezüst termelése. Bukarestből jelentik: A statisztika hivatal kimutatása szerint Románia arany és ezüst termelése ez év januárjától—október 15-éig összesen 1000 kgr. 543 gr. arany és 375 kgr. 680 gr. ezüst volt. Ebből az állami termelés 10 kgr. 975 gr. arany és 4 kgr. 561 gr. ezüst. A többit, tehát a termelés nagyrésztét, magánbányákban termelték ki.

† Huszminió dollár deficitel zárult a Filadelfiai világkiállítás N. wyorkból jelentés: A Filadelfiai világkiállítás tegnap véget ért. A kiállítás óriási deficitel járt, amely megközelíti a 20 millió dollárt. A Filadelfiai városát terheli.

† gátosság felelősség, a javaslat szerint, sokkal szigorúbb és messzebemenő lesz mint eddig volt. Gondolják a javaslat a kibocsátási részvények hatékonyabb védelméről. Érdekes újítása a tervezetnek az is, hogy lehetővé teszi a részvényeknek névértéken aluli eladását, amikor is a hiányzó különbözetet a tartalékalapból fedezi.

† Bevonják az 1924-ben kibocsátott osztrák ezüstschillingeket. Bécsből jelentik: Az 1924-es ezüstschillinget az osztrák kormány december végéig bevonja.

SPORT

A futballszaksztyál meglepő határozatai. A futballszaksztyál tegnap este ülést tartott, amelynek határozatairól a szövetség hivatalos lapja úján értesülünk. Az intézőbizottság így többek között elhatározta, hogy vasárnap és hétfőn szövetségi díjmérkőzéseket játszat a V. c. oria, Universitatea, Haggibbor és KAC között. Vasárnapra Haggibbor—Universitatea barátságos mérkőzés volt tervezve, amelynek bevétele a téli szezonban semmi jövedelemmel nem rendelkező egyesületeket illette volna. Ettől a bevételtől így most eltilt az egyleteket a szövetség határozata. Megszemmisítették a KAC—CFR mérkőzés és annak újrajátszását rendelték el. Ezt a meccset a KAC nyerte volt meg 4-0 arányban. Megszemmisítették végül a vasárnapi Husos—Academia mérkőzést és annak újrajátszását rendelték el. A megsemmisítés a Academia óvása alapján történt, amelyben kőd címén kérte a mérkőzés annulálását. Kétségtelen, hogy mennyiben a KAC—Universitatea mérkőzés 70 perces szabályszerű volt, akkor a Husos győzelmét is reálisnak kell elismerni. Ha pedig a kőd miatt vasárnap nem volt lebonyolítható reális bajnoki mérkőzés, akkor a logika parancsai értelmében megsemmisítendő az Universitatea—KAC eldöntetlenül maradt 70 perces is. A kérdésben valószínűleg a Comitetul Regional fogja a döntő szót kimondani.

Haggibbor bái lesz szombat este. A Haggibbor mulatságai mindig eseményszámba mentek és bizonyos, hogy ez alkalommal is a legteljesebb siker jegyében fog lezajlani.

Haggibbor—Victoria barátságos mérkőzés lesz vasárnap délelőtt 12 órakor a városi pályán a kolozsvári labdarúgószaksztyál határozata

értelmében. A bajnokság során a Haggibbor a fejelemmi bizottság ismert szigorja által megharcolt csapatok is győzött kiadás visszaesett riválisa előtt. Vasárnap komplett összeállításban veszik fel a csapatok a küzdelmet, amely így — annak fair lejátszása esetén — nagyszerű sporteseménynek ígérkezik.

Egy különös futballbíró, avagy mi minden történik Norvégiában Bécsi sportlapok egy, a futballvilágban páratlanul álló eseményről számolnak be. Norvégiában történt, hogy egy vidéki város futballbajnokságának egy mérkőzésén a csapatok rendkívül durván játszottak. A mérkőzést vezető bíró, aki egyébként energikus ember hírében állott, hiába igyekezett az elvadult szenvedélyeket megfékezni. Eő játékost végül egy heves ösztöztetés után ő sevarikodott. A bíró csarohat és az egyiket hatalmas rugással tisztelte meg. A játékos meglepetésében csak annyit mondott: Nem én kezdtem a verekedést. A bíró erre a másik játékoshoz fordult és arra is több jóliakozott rugást mért le. A bírósírok szerint a bíró erőteljes rendszabályait után a mérkőzést abszolút rendben játszották végig.

NYILTTÉR

E rovatban közölték a szerkesztőség semmi nemű felelősséget nem vállal!

Kis-bibik listou fiam — Lelek E nőért semmi fele adósságot nem vagyok hajlandó fizetni és nem bíztam meg őt, hogy bevemben tárkitól is társuljen címen pénzt telj gyen.
1926 december 1-én.

Izsák Jónás, ékezerész, Tg. Mu es

Bauch Ernő üzletébe

az őszi szezonra gyönyörű perzsa, telim-gobelin, hebedő-kézimunkák érkeztek és mozik szonkivül nagy választék csipkék, gombok, harisnyák és keztyűkben.

Butor Hálószoba, szép, jó és olcsó. **Siebold Fülöp** butorgyárában **Timisoara, II., Távirda-u., 19. sz.**

Olesó tűzifa

olenkiat 1300 lej. — Kapható **Fischer fatelepen Piata Gării No 2.** (Az állomásnál szemben.)

FLESCH & FIUL sodronyárúgyár, Arad

Gyártmányai: lánchálós acélágybetétek, ruhaakasztók, patkány- és egérsapdák, faszőnyegeket. Automátán előállít mindenemű sodronyárut rajz vagy minta után.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Péntek: Carmen (Don José szerepében Apostolescuval.)

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei.

A Rosé-Quartett Beethoven-ünnepe. Nagy művészi esemény lesz a magyar színháznak a péntek esti koncert. A világhírű Rosé-Quartett, amelynek egy-egy hangversenye kivételes ünneppel jelent Európa vagy Amerika bármely nagy városában, megismerte a Kolozsvárt arról, hogy hangversenyt rendez a színházban. Ennek külön érdekessége lesz, hogy az egész műsor Beethoven műveiből van összeválogatva.

Holnap reggel. Szenzációs p emiérje lesz hétfőn a színháznak Karinty egyetlen darabját fogják színészeink bemutatni.

Sultana. Néhány évi pihentetés után vasárnap este újra elő fogják adni új szereposztással Győry Illés István és Vadász László kitűnő operettjét, amelynek egy itt Kolozsvárt, mint Erdély többi városában szenzáció sikere volt. Külön érdekessége lesz, hogy a címszerepet vendégként Horváth Mili. az aradiak kedvence primadonnája fogja játszani.

Heti műsor

Csütörtök: Gól. (Sport-vigjáték. Ujdonság először. Premierbérlet 29. szám. Sorozatszám 165.)

Péntek 7 órakor: Gól. (Ujdonság 2-szor. Napi bérlet 28. szám, A. Sorozatszám 166.)

Péntek háromnegyed 10-kor: A bécsi Rosé quartett egyetlen kolozsvári hangversenye. (Főemelt helyárakkal. Premier bérlet 29. szám. Sorozatszám 167.)

Szombat 3-kor: A Noszty-fiu esete Tóth Mariával. Hetedik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: Csopolti Lajos. Sorozatszám 168.)

Szombat fél 8-kor: Zahler Magda táncművésznő teljes estét betöltő önálló estéje. (Klazzikus és modern táncok. Rendes esti helyárakkal. Napibérlet 28 szám B. Sorozat 169.)

Szombat este háromnegyed 10 kor: A román és magyar Sejó Egyesületek művész estéje.

Vasárnap fél 3-kor: Csuda Mihály szerencsésje. (Operette ujdonság, lezállított helyárakkal. Rorozat 170.)

Hétfő: Holnap reggel. (Karinty Frigyes tragikomédiáj, először. Poor Lili főlépésével. Premierbérlet 30 szám. Sorozat 173.)

Kedd: Holnap reggel (Napibérlet 29 szám B. Sorozatszám 174.)

APROHIRDETÉSEK

Egyeszeri közzététel egy sor 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Leghísebb apróhirdetés 40 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzés hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Jeruzsálemi csatóképzőben egy évet végzett diák héber és irodalom órákat ad (tud. talmud etc.) Cim a kiadóban.

Hízalt ponty állandóan kapható. Esküvőkre, kegyeselőre, bankettre előjegyzést elfogad. Weisz, Tudor Vadimirescu 6. (volt Mikes Kelemen-u.)

Kiadó különbejáratu butorok szota a bálvárban, fürdőszoba használatát. Cim a kiadóban.

Kifutófiat felvesz a „Fraternitas” nyomda, Str. Baron L. Pop 10

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cigarettek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Mások: sokszorosítások. — Dr. Mandoi, Str. Rația (v. Kötő-u.) 3. — Telefon 331.

BUNWALD

Str. Viabnjag (volt Zelyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszolás és tükrök, gyár. Zábivég raktár és üvegcsiszoló vállalat. Hibás tükrök újrafonozása 1907

Déri szücs Cluj

Str. Memorandului 3.

**Legrégibb
Legmegbízhatóbb
Legmodernebb**

Telefon 12-12.

1926 decembe

Célok

Napjaink em máruk volna ró kegyelméből ok siben van része fantáziája megh gondolni. Közép raitottak benne magasabb világo amely az erköl dol. Hogy ez az képzelés, mi sen jaink egymásra bent sokszerűs harmoniába zeho

A világ min kopszerű gyorsas nem létezőnek h lemre, távoli v megbolygatott n harci lárniája: e szemünk előtt, n kal alig bírjuk f analizálni, hatásá tel is alig tudjuk Egy bizonyos van, az emberisé osztályok és csop nülnek fel egym ször csak sejtet eredményekért v

A dinamikus ners szerepe szin nek a világrészek éppen távollágu a mélyebb érdek megismerésnek a mozgató energiák s mik azok az es dalmeknek továb

Pár nappal ex az angol domitio angel birodalom t egészen új csoport óját eredménye htrékről, amelye getlenné való ny lom homlása kez még kétségtelentl rong egyik láncsz rongásnak, mely a vergődő, újult ke át s mely ebben zist és egy maga izadja ki.

A Keletről jö bkoznyitják, hogy világháboru után ott is új alakulár lett. Kína forrong arra vall, hogy rő A kínai vörös ces tományát vették k millió lakos fölé t anyi ember és a mint csaknem fél az eseményeknek illetőleg — főleg molni lehet azsa dalmének egy for talaj s az európai teljesen megsemm talmi erejében me bizonynyal nagy er befolyását kinnl te ez szonban — a j neki sikerülni.

A világ új arca csak Kelet megmo